

Demokrasiye Giriş

Eamonn Butler

Çeviren: Oğuz Turan Yayla

LiBeRtE

Demokrasiye Giriş

An Introduction to Democracy

Eamonn Butler

Çeviren: Oğuz Turan Yayla

ISBN: 978-605-9823-61-6

Liberte Yayınları® | 244

1. Baskı: Mart 2022

© 2022, Liberte Yayınları®

© 2021, The Institute of Economic Affairs, London

Bu kitap ilk olarak, 2021 yılında, The Institute of Economic Affairs tarafından *An Introduction to Democracy* adıyla basılmıştır. Bu eserin müellifi olarak yazarın hakları mahfuzdur.

This book is first published by the Institute of Economic Affairs under the title *An Introduction to Democracy* in 2021. The moral rights of the author have been asserted.

Yayın Editörü: Özlem Çağlar Yılmaz

Redaksiyon: Emre Turku

İç Tasarım: Serpil Koçtürk

Kapak Tasarımı: Aburrahman Yılmaz

Baskı: Bizim Büro Matbaacılık

Adres: Zübeyde Hanım Mah., Sedef Cad., No: 6/A, İskitler, Altındağ, Ankara

Telefon: (312) 229 99 28 | Faks: (312) 229 99 29 | Sertifika No: 42488

LiBeRtE
yayıncı grubu

Adres: GMK Bulvarı No: 108/16, 06570 Maltepe, Ankara

Telefon: (312) 230 87 03 | Faks: (312) 230 80 03

E-posta: info@liberte.com.tr | Web: www.liberte.com.tr | Sertifika No: 52155

Liberte Yayınları® Liberte Yayın Grubu'nun tescilli bir markasıdır.

Eamonn Butler

Eamonn Butler önemli bir düşünce kuruluşu olan Adam Smith Enstitüsü'nün yöneticisidir. İktisat ve psikoloji alanlarında lisans dereceleri bulunan Butler, felsefe ve edebiyat onursal doktorasına sahiptir. Butler, 1970'lerde Washington'da Temsilciler Meclisi'nde çalışmış, Michigan'daki Hillsdale Üniversitesi'nde felsefe dersleri vermiş ve ardından Adam Smith Enstitüsü'nün kuruluşuna katkıda bulunmak için İngiltere'ye dönmüştür. Butler, İngiltere Ulusal Serbest Girişim ödülünün sahibidir.

Butler, öncü iktisatçılar Milton Friedman, F. A. Hayek, Ludwig von Mises ve Avusturya İktisat Okulu üzerine kitapların ve *Kısaltılmış Milletlerin Zenginliği* (*The Condensed Wealth of Nations*) kitabının yazarıdır. Ekonomik İşler Enstitüsü (Institute of Economic Affairs - IEA) için Adam Smith, Ludwig von Mises ve kamu tercihi teorisi üzerine el kitapları yazmış ve *Özgür Toplumun Temelleri* (*Foundations of a Free Society*) adlı eseri 2014 Fisher Ödülü'ne layık bulunmuştur. Butler, ücret ve fiyat kontrollerinin tarihi ve IQ üzerine bir kitap serisinin ortak yazarıdır. Son dönemdeki popüler yayınları, *Piyasa Üzerine En İyi Kitap* (*The Best Book on the Market*), *Çürümüş İngiltere Devleti* (*The Rotten State of Britain*) ve *Alternatif Manifesto* (*The Alternative Manifesto*) oldukça ilgi çekmiştir. Butler sıklıkla yazılı ve görsel medyada yorumlarıyla yer almaktadır.

Yazarın *Hayek*, *Özgür Toplumun Temelleri*, *Kısaltılmış Milletlerin Zenginliği* ve *Klasik Liberallizm* kitapları Türkçeye çevrilerek Liberte Yayınları tarafından yayınlanmıştır.

Oğuz Turan Yayla

İstanbul Ayyansaray Üniversitesi, Görsel İşitsel Teknikler ve Medya Yapımcılığı Bölümü Radyo ve Televizyon Programcılığı alanında akademik hayatına devam etmektedir. Yeni Medya, Dijital Televizyon Yayıncılığı, Siyasal İletişim, Medya ve Siyaset başlıklı dersler vermekte olan Yayla, İstanbul Ticaret Üniversitesi, İletişim Bilimi ve İnternet Enstitüsü, Medya ve İletişim Çalışmaları programında “Dijital Demokrasi Bağlamında Çevrimiçi Siyasal İletişim ve Türkiye Uygulamaları” üzerine doktora tezi yazmaktadır.

İÇİNDEKİLER

---

1 Demokrasiyi Anlamak	9
2 Demokrasinin Tarihi.....	17
3 Demokratik Kurumlar.....	29
4 Demokrasinin İlkeleri.....	37
5 Bugünün Temsilî Demokrasileri	47
6 Demokrasinin Faydaları	55
7 Demokrasi Eleştirisi.....	63
8 Demokrasinin Yüceltilmesi	73
9 Demokratik Kararlar Nasıl Alınır?.....	81
10 Demokrasi Baskı Altında	87
11 Katılımın Geleceği.....	93
12 Demokrasi ve Sınırlar.....	101
13 Deneyim Dersleri.....	109
14 Demokrasi ile İlgili Sözler	117
İleri Okuma	119
Diğer Kaynaklar	123
Anahtar Terimler	127

1 | Demokrasiyi Anlamak

Bu Kitap Ne Hakkında

Bu demokrasi üzerine özlü bir giriş kitabıdır. Demokrasi nedir ve nasıl çalışır, demokrasinin güçlü yanları ve zayıf yanları, demokrasinin faydaları ve sınırları. Kitabın ana gayesi onu hiç tecrübe etmemiş olsalar bile, herkesi demokrasiyi anlamaya muktedir kılmaktır. Fakat demokrasiyi anladığını düşünen birçok kimse dahi kitaptan yararlanabilir, çünkü onlar çoğu zaman demokrasinin en nazik özelliklerini gözden kaçırmaktadır.

Demokrasiyi anlamak önemlidir: nihayetinde, dünya nüfusunun üçte ikisi, yüzü aşkın ülkede, demokratik olduğunu iddia eden devletlerin yönetimi altında yaşamaktadır. Ve bu devletlerin pek azı demokrasinin ideallerine gerçekten ulaştığı veya demokrasinin temel ilkelerine ve kurumlarına hürmet ettiği için, demokrasinin *açık bir şekilde* anlaşılması daha da mühimdir. Bilhassa, insanlar demokrasiyi hakkıyla anlamadığı zaman, demokrasinin nasıl kolayca kaybedilebileceğinin veya istismar edilebileceğinin farkına varmalıyız.

Bu amaçlara ulaşmak için, kitap demokrasiyi tanımlamakta, demokrasinin maksatlarını izah etmekte ve hakikî demokrasi ile hâlen mevcut birçok yalan versiyonları arasındaki farkları göstermektedir. Kitap demokrasinin tarihini fikrin değişmesi ve demokrasinin kazanılmasının farklı yollarını anlatmaktadır. Kitap demokrasinin faydaları yanında aynı zamanda bizi demokrasinin sınırlılıklarına karşı körleştiren pek çok miti de özetlemektedir. Son olarak kitap bugün insanların demokratik siyasetle böylesine hayal kırıklığına uğradığını –ve bu hususta, eğer yapılabilecekse, bir şey yapıp yapılamayacağını– sorgulamaktadır.

‘Demokrasi’ Problemi

Demokrasiyi anlamaya çalışan herkes için en büyük problem kelimenin anlamını değiştirmiş olmasıdır. Bugün ‘demokrasi’ adını verdiğimiz şey, (fikri icat etmekle onurlandırılan) eski Yunanlıların kafasında olan şeyle aynı değildir. Onlara göre ‘demokrasi’ vatandaşların kanunları yapmak için açık meclislerde bir araya geldiği, (savaşa gidip gitmeme gibi) temel politikalara karar verdiği ve kamu görevlilerini tayin ettiği bir devlet sistemi anlamına gelmekteydi. Oysa bizim için ‘demokrasi’, kamunun birkaç yılda bir, daha sonra kurumlara, siyasalara ve kamu atamalarına karar verecek olan (başkanlar, parlamento üyeleri ve senatörler gibi) temsilcileri seçmek üzere oy verdiği bir devlet sistemi manasına gelmektedir.

Fakat bu modern kullanım dahi birçok farklı anlam ihtiva edebilir. ‘Demokrasi’ kelimesi gizli oy verme ve aralarında seçim yapmak için bir adaylar dizisiyle seçimlerin hür ve adil olduğu ve temsilcilerin ve kamu görevlilerinin güçleri üzerinde, onların legal olarak ve kendilerine çizilen sınırlar içinde kalmasını temin etmek için bir bağımsız yargı sisteminin bulunduğu, sınırların olduğu sistemleri tasvir edebilir.

İleri Okuma

Açıklamalar ve Genel Bakış

- Beetham, D. (2005). *Democracy: A Beginner's Guide (Demokrasi: Yeni Başlayanlara Kılavuz)*. London: Oneworld Publications. Demokrasinin işleyişi için gereken ilkeleri ve kurumları açıklayan ve gerçekte nasıl geliştiğini karşılaştıran basit bir giriş. Kitap, gelişmekte olan demokrasilerin sorunlarını, daha genel olarak siyasetle ilgili hayal kırıklığını ve katılımcı alternatifleri açıklıyor.
- Butler, E. (2012). *Public Choice: A Primer (Kamu Tercih: Bir Başlangıç)*. London: IEA. Seçmenler, baskı grupları, politikacılar ve yetkililer arasında kişisel çıkarların rolüne ve bunun demokratik kararların etkinliğini ve nesnellliğini nasıl sorgulattığına dair basit bir rehber.
- Butler, E. (2013). *Foundation of a Free Society (Özgür Toplumun Temelleri)*. London: IEA. Hoşgörü, adalet, mülkiyet hakları ve sivil eşitlik gibi sosyal ve ekonomik özgürlük ve liberal demokrasinin temelini oluşturan ilkelerin basit bir şekilde açıklanması.
- Crick, B. (2003). *Democracy: A Very Short Introduction (Demokrasi: Çok Kısa Bir Giriş)*. Oxford University Press. Popülizm, iyi yönetim kurumları ve vatandaşlık gibi konulara açıklamadan önce demokrasi tarihinin izini Antik Yunan'dan takip ediyor.
- Cartledge, P. (2018). *Democracy: A Life (Demokrasi: Bir Hayat)*. Oxford University Press. Demokrasinin köklerini Antik Yunan'dan Roma Cumhuriyeti'ne, Rönesans sistemlerine, Amerikan Anayasası'ndan bugünkü liberal demokrasilere

ve her sistemin çoğunluklara karşı haklar konusunu nasıl ele aldığına kadar uzanan geniş bir tarihin izi.

Weale, A. (2007). *Democracy (Demokrasi)*. London: Palgrave. Biraz teorik ve felsefi olmakla birlikte, demokrasinin doğası, demokrasiye yönelik meydan okumalar ve ancak daha derin değerlerimize göre nasıl yargılanabileceği hakkında bazı iyi soruları gündeme getiriyor.

Meydan Okumalar ve Eleştiriler

Achen C. ve Bartels L. (2017). *Democracy for Realists (Gerçekçiler için Demokrasi)*. Princeton University Press. Seçmen cehaleti, kabilecilik ve kısa vadecilik sorunlarına iyi bir genel bakış. Yazarlar, iktidar birikimini önlemek için düzenli ve sık seçimler yapılması lehine oylama girişimlerini ve diğer katılımcı çözümleri reddediyor.

Brennan, J. (2016). *Against Democracy (Demokrasiye Karşı)*. Princeton University Press. Yazar, seçmenlerin sistematik önyargılarına dikkat çekerek katılımcı sistemler aracılığıyla 'eğitilemeyeceklerini' sadece seçmenler tarafından daha da kötüleştirildiğini öne sürmektedir. Demokrasinin karmaşık seçimleri önemsizleştirdiğini, güce dayandığını, bireylerin başkalarına hükmetmesine izin verdiğini ve böylece yabancıları düşman haline getirdiğini savunuyor.

Caplan, B. (2007). *The Myth of the Rational Voter (Rasyonel Seçmen Efsanesi)*. Princeton University Press. Seçmenlerin, demokratik sonuçları çarpıtan ve demokrasinin neden başarısız olduğunu açıklayan sistematik önyargılarına -özellikle piyasa karşıtı, yabancı karşıtı, iş yapma ve karamsar önyargılara-sahip olmasının klasik açıklaması.

Karsten, F. and Beckman, K. (2012). *Beyond Democracy (Demokrasinin Ötesinde)*. Scott Valley CA: CreateSpace. Demokrasinin şu anda krizde olan kolektivist bir fikir olduğunu açıklayan liberteryen bir perspektiften mantıklı ve doğrudan eleştirisi. Yazarlar, popüler yönetim, adalet, özgürlük, hoşgörü vb. mitleri listeler. Basit temel yasalara sahip yeni bir küçük devlet fikrini savunuyorlar.

Ostrom, V. (1997). *The Meaning of Democracy and Vulnerability of Democracies (Demokrasinin Anlamı ve Demokrasilerin Kırılganlığı)*. University of Michigan Press. Demokratik bir sistemin gelişmesi için gereken sosyal ve kültürel koşulların ve güçlü 'demokratik' hükümetler karşısında bireysel özgürlükleri ve sivil toplumu korumanın zorluğunun araştırılması. Ayrıca çeşitli kıtalarda ve özellikle komünizmden çıkan ülkelerde demokratik toplumlar kurmanın zorluklarını araştırmakta.

Smith, C. ve Mieres, T. (2011). *Democracy and the Fall of the West (Demokrasi ve Batı'nın Düşüşü)*. Exeter: Imprint Academic. Bu kısa kitap, demokrasinin, hukukun üstünlüğü, hoşgörü, mülkiyet hakları, serbest piyasalar, sivil toplum ve sosyal özgürlük gibi üzerine inşa edildiği liberal değerleri baltalayan yeni

bir tiranlık yarattığını savunuyor. Politikacılar demokrasiyi kendi projeleri için yararlı bir güç kaynağı olarak görürler ve bu da zorba bir devlete yol açar.

Stoker, G. (2007). *Why Politics Matters: Making Democracy Work (Politika Neden Önemlidir: Demokrasiyi Çalıştırmak)*. New York: Palgrave Macmillian. Kolektif kararlar herkes için çok önemli olduğu için siyasetin demokrasinin kaçınılmaz bir parçası olduğuna dikkat çekiyor. Ancak siyaset, kamuoyunu yabancılaştırır ve medyada yer almasıyla alaycı hâle getiren bir 'meslek' hâline geldi. Daha fazla hesap verebilirlik, parti harcamalarının sınırlandırılması, vatandaşların geri çağırılması ve daha fazla yerelleşme çağrısında bulunuyor.

Diğer Kaynaklar

- Acemoglu, D. and Robinson, J. (2006) *Economic Origins of Dictatorship and Democracy*. Cambridge University Press.
- Acemoglu, D. and Robinson, J. (2012) *Why Nations Fail*. New York: Crown Publishing Group.
- Adams, J. (1814) Letter to John Taylor (XVIII). Washington, DC: National Archives (<https://founders.archives.gov/documents/Adams/99-02-02-6371>).
- Alves, A. and Meadowcroft, J. (2014) Hayek's slippery slope, the stability of the mixed economy and the dynamics of rent seeking. *Political Studies* 62(4): 843–61.
- Aristotle (350 bc) *Politics*.
- Attlee, C. (1957) Speech at Oxford, 14 June.
- Brennan, G. and Buchanan, J. M. (1980) *The Power to Tax. Analytic Foundations of a Fiscal Constitution*. Cambridge University Press.
- Burke, E. (1774) Speech to the electors of Bristol (<https://www.econlib.org/book-chapters/chapter-vol-4-miscellaneous-writings-speech-to-the-electors-of-bristol/>).
- Burke, E. (1790) *Reflections on the Revolution in France*. London: James Dodsley.
- Butler, E. (2015a) *Classical Liberalism: A Primer*. London: Institute of Economic Affairs.
- Butler, E. (2015b) *Magna Carta: A Primer*. London: Adam Smith Institute.
- Economist Intelligence Unit (2019) Democracy Index 2019 (<http://www.eiu.com/topic/democracy-index>).

- Forster, E. M. (1951) *Two Cheers for Democracy*. New York: Harcourt, Brace and Company.
- Fukuyama, F. (1992) *The End of History and the Last Man*. New York: Free Press.
- Hayek, F. A. (1944) *The Road to Serfdom*. London: Routledge.
- Hayek, F. A. (1979) *Law, Legislation and Liberty*, Volume 1. London: Routledge.
- Hayek, F. A. (1988) *The Fatal Conceit: The Errors of Socialism*. London: Routledge.
- Hobbes, T. (1651) *Leviathan*. London: Andrew Crooke.
- Hume, D. (1758) *Essays, Moral, Political and Literary*. Edinburgh: Alexander Kincaid.
- Kennedy, A. (1999) *Frontline interview: Justice for Sale*. Public Broadcasting System.
- Kibbe, M. (2014) *Don't Hurt People and Don't Take Their Stuff*. New York: Harper Collins.
- Lawson, R., Murphy, R. and Powell, B. (2020) The determinants of economic freedom: a survey. *Contemporary Economic Policy* 38(4): 622–42.
- Lemke, J. S. (2016) Interjurisdictional competition and the Married Women's Property Acts. *Public Choice* 166(3): 291–313.
- Lincoln, A. (1863) Gettysburg Address (<http://www.ourdocuments.gov/doc.php?dpc=36&page=transcript>)
- Locke, J. (1689) Second treatise of government. In *Two Treatises of Government*. London: Awnsham Churchill.
- Luxemburg, R. (1899) *Social Reform or Revolution?* (<https://www.marxists.org/archive/luxemburg/1900/reform-revolution/>).
- Machiavelli, N. (1513) *The Prince*. Rome: Antonio Blado d'Asola.
- Macpherson, C. B. (1966) *The Real World of Democracy*. Oxford: Clarendon Press.
- Matsusaka, J. G. (2004) *For the Many or the Few: The Initiative, Public Policy and American Democracy*. Chicago University Press.
- Mencken, H. L. (1956) *Minority Report*. Baltimore: Johns Hopkins University Press.
- Mesquita, B. B. De, Smith, A., Siverson, R. M., Morrow, J. D. (2003) *The Logic of Political Survival*. Cambridge, MA: MIT Press.
- Mill, J. S. (1861) *Considerations on Representative Government*. London: Parker, Son, and Bourn
- Montesquieu, C.-L. (1748) *The Spirit of the Laws* (<https://oll.lib.ertyfund.org/title/montesquieu-complete-works-vol-1-the-spirit-of-laws>).
- Murphy, R. (2018) Governance and the dimensions of autocracy. *Constitutional Political Economy* 30: 131–48.
- Orwell, G. (1946) *Politics and the English Language*. *Horizon* 13(76): 252–65.

- Pericles of Athens (c.431 bc) Funeral Oration. In *The History of the Peloponnesian War*.
- Popper, K. R. (1945) *The Open Society and Its Enemies*. London: Routledge.
- Ridley, M. (2020) *How Innovation Works*. London: Fourth Estate.
- Robespierre, M. (1794) *Report on the Principles of Public Morality*. Philadelphia: Benjamin Franklin Bache.
- Schumpeter, J. (1942) *Capitalism, Socialism and Democracy*. New York: Harper & Brothers.
- Tocqueville, A. de (1835) *Democracy in America*. London: Saunders and Otley.
- Transparency International (2019) *Corruption Perceptions Index*. Berlin: Transparency International.
- Vidal, G. (1987) *Armageddon*. London: Grafton.

Anahtar Terimler

Otokrasi: Yunan *autos* (öz) ve *kratos*'tan (güç) gelir. Bir kişinin (otoritenin) herhangi bir yasal veya seçim kısıtlamasına tabi olmadan kontrolü uyguladığı bir hükümet biçimi.

Oylama Girişimleri: Bir politika benimsemek, yasama organını oylamaya zorlamak veya referandum çağrısı yapmak için bir grup seçmen tarafından başlatılan öneri.

Anayasa: Devletin nasıl yapılandırılacağını, işleyeceğini ve ilgililerin gücünün sınırlarını belirleyen bir sözleşme, yasa ve emsal bütünü.

Anayasal Hükümet: Gücün temel yasalar, sözleşmeler veya yazılı (şartlandırılmış) anayasalarla tanımlandığı ve sınırlandırıldığı herhangi bir hükümet biçimi. Bunlar, devlet başkanının konumunun miras alındığı *anayasal monarşiyi*, nitelikli vatandaşların iktidardakileri seçip sorumlu tutabileceği *anayasal demokrasiyi* ve otoritenin bir grup tarafından kullanıldığı *anayasal oligarşiyi* içerir.

Demokrasi: Yunan *demos*'undan (halk) ve *kratos*'tan (güç) gelir. Antik Yunan'da, bir şehir devletin uygun vatandaşlarının yasaları ve politikaları tartışmak ve karar vermek için bir araya geldikleri hükümet biçimi.

Diktatör: Latince *dicto*'dan (dikte) gelir. Bir ülke üzerinde mutlak güce sahip, tipik olarak güç kullanarak kontrol sahibi olan bir hükümdar.

Liberal Demokrasi: Çoğunluğun egemenliğine karşı bireysel hak ve özgürlüklere öncelik veren bir demokrasi biçimi. Liberal demokrasi, özgür ve adil seçim, güçler ayrılığı, hoşgörü ve hukukun üstünlüğü ile karakterize edilir.

Oligarşi: Yunan *oligos*'u (az) ve *arkho*'dan (kural) gelmektedir. Aile veya askeri cunta gibi küçük bir grup tarafından kontrol edilen bir hükümet biçimi.

Geri Çağırma: Yerel seçmenlerin temsilcilerini normal seçim döngüsü dışında görevden alabilecekleri bir prosedür.

Referandum: Genellikle hükümet tarafından başlatılan bir konuda tüm seçmenlerin oyu. Sonuç, yasama ve yürütme için bağlayıcı olabilir veya yalnızca tavsiye niteliğinde olabilir.

Cumhuriyet: Latince *res publica*'dan (halkın şeyi) gelir. Gücün miras alınmadığı, ancak halk tarafından seçilmesi veya seçilmiş temsilciler tarafından ve bazen de oligarklar veya bir otokrat tarafından atanması yoluyla elde edildiği bir hükümet biçimi. Cumhuriyetlerde güç genellikle üzerinde anlaşmaya varılan sözleşmeler veya yazılı bir anayasa ile sınırlıdır. Devletin başı genellikle bir cumhurbaşkanıdır.

Güçler Ayrılığı: Devlet işlevlerini yürütme, yasama ve yargı gibi farklı kollara ayırarak güç birikimini sınırlamaya çalışan sistem. Genel olarak, yasama gücü, yasama organının iki farklı meclisi arasında bölünür.